RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

nr. 218.584 van 22 maart 2012
in de zaak A. 196.844/VII-37.832.

In zake : de BVBA ALGEMENE ONDERNEMINGEN CEDRIC KENNOF
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Peter Boelens
kantoor houdend te 9300 Aalst
Molendries 11
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bart Staelens
kantoor houdend te 8000 Brugge
Stockhouderskasteel
Gerard Davidstraat 46, bus 1
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkomende partij :
de NV PHOTOMEDIA
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Dominique Devos
kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 106
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 21 juni 2010, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 4 mei 2010 waarbij het beroep ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen van 17 september 2009 tot wijziging

van de exploitatievoorwaarden opgelegd aan de NV Photomedia voor de exploitatie van een fotofinishingbedrijf, gelegen aan de Kwatrechtsteenweg 160 te Wetteren, ongegrond wordt verklaard en de beroepen beslissing wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

De tussenkomende partij heeft een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 18 augustus 2010. De tussenkomende partij heeft een memorie ingediend.

Auditeur Ronny Vercruyssen heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij en de tussenkomende partij hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 23 februari 2012.

Kamervoorzitter Luc Hellin heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Willem De Meyer, die loco advocaat Peter Boelens verschijnt voor de verzoekende partij, advocaat Alexander Loobuyck, die loco advocaat Bart Staelens verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Christophe Schelfaut, die loco advocaat Dominique Devos verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Auditeur Ronny Vercruyssen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Op 14 augustus 2008 wordt door de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen de vergunning van de tussenkomende partij voor het verder exploiteren van een fotofinishingbedrijf deels verleend en deels geweigerd. Met betrekking tot het afval- en hemelwater wordt het volgende gesteld :

"Afvalwater

Huishoudelijk afvalwater

Het huishoudelijk afvalwater wordt momenteel via 3 lozingspunten deels in de Schelde (2 lozingspunten) en deels in de openbare riolering van de Kwatrechtsteenweg (1 lozingspunt) geloosd.

Het huishoudelijk afvalwater van het gebouw C (1,25 m³/uur, 10 m³/dag en 2.500 m³/jaar - rubriek 3.3.) is afkomstig van de sanitaire installaties en de keuken. Dit huishoudelijk afvalwater wordt geloosd in de openbare riolering van de Kwatrechtsteenweg, zijnde een zuiveringszone A, voorzien van een gescheiden riolering. Een septische put is er niet.

De algemene normen voor lozen van huishoudelijk afvalwater in de openbare riolering zijn van toepassing.

Het huishoudelijk afvalwater van de gebouwen A en D (rubriek 3.2.) wordt via 2 aparte lozingspunten in de Schelde geloosd. Bij besluit van 25 januari 2001 werd de lozing van 1 m³/uur huishoudelijk afvalwater via lozingspunt D vergund en 4 m³/uur huishoudelijk afvalwater via lozingspunt A in de Schelde. Met voorliggend dossier wenst het bedrijf het debiet te beperken tot 1 m³/uur, 8 m³/dag en 1.800 m³/jaar.

In beide gevallen wordt het huishoudelijk afvalwater samen met het regenwater van daken van één of twee gebouwen via een gezamenlijk buizenstelsel naar een septische put gebracht en vervolgens geloosd.

In het besluit van 25 januari 2001 werd opgemerkt dat overeenkomstig artikel 4.2.1.3.§3 van Vlarem II de lozing van huishoudelijk afvalwater in gewone oppervlaktewateren verboden is wanneer de openbare weg is voorzien van openbare riolering; dit is hier het geval in de Kwatrechtsteenweg waar een gescheiden rioleringsstelsel aanwezig is.

In het vergunningsbesluit van 25 januari 2001 werd ook als bijzondere voorwaarde opgelegd dat de exploitant diende te onderzoeken of het huishoudelijk afvalwater dat in de Schelde geloosd wordt, voldoet aan de vigerende lozingsnormen; de analyses dienden binnen een termijn van

3 maanden overgemaakt te worden aan o.m. de VMM, de afdelingen Milieu-inspectie en Milieuvergunningen, de vergunningverlenende overheid en het college. De exploitant heeft hieraan geen gevolg gegeven.

Bij deze milieuvergunningsaanvraag werden analyses gevoegd van het sanitair afvalwater van de gebouwen A en D, zowel bij droog weer als bij regenweer. Door de verdunning van het sanitair afvalwater (bij regenweer) worden de toepasselijke lozingsnormen gerespecteerd, maar de analyses van het sanitair afvalwater bij droog weer, en in het bijzonder van gebouw D, tonen aan dat onder meer de norm voor BZV, totaal fosfor en Kjeldahl-stikstof overschreden wordt.

Met voorliggend werd de haalbaarheid van de afkoppeling van het huishoudelijk afvalwater op de Schelde bestudeerd.

Onder meer de mogelijkheid om een kleinschalige waterzuiveringsinstallatie (KWZI) in te planten werd onderzocht, maar gezien er onteigeningen lopende zijn in het kader van een project ('Sigmawerken') langsheen de Schelde zou een groot deel van de gronden aan de achterzijde van het bedrijfsterrein worden onteigend. Het bedrijf stelt hierdoor geen KWZI en/of rietveld meer te kunnen plaatsen. Als alternatief wordt door het bedrijf voorgesteld om de regenwaterafvoer deels af te koppelen van de Schelde, de lozing van huishoudelijk afvalwater in de Schelde af te koppelen en te lozen in de bestaande openbare riolering in de Kwatrechtsteenweg (gescheiden stelsel).

Een stappenplan gespreid over 4 jaar werd bijgevoegd, rekening houdende met ingrijpende infrastructurele werken en de kosten :

- tegen december 2008: afkoppelen regenwaterafvoer van het dak van gebouw A en gedeelte van gebouw B en aansluiten op het bestaande rioleringsstelsel voor afvoer hemelwater;
- tegen december 2009: afkoppelen van de septische put achter gebouw A van het lozingspunt in de Schelde en via een nieuw pompsysteem oppompen naar de openbare riolering;
- tegen december 2010: afkoppelen van toiletten van gebouw D, afkoppelen van keukenafvoer en aansluiten op de openbare riolering;
- tegen december 2011: afkoppelen hemelwaterafvoer dak gebouw B van het bestaande netwerk; de afvoer vooraan wordt aangesloten op hemelwaterafvoer van gebouw A (naar gescheiden stelsel openbare riolering); de afvoer achteraan wordt via een nieuwe leiding geloosd via het bestaande lozingspunt in de Schelde.

Het hemelwater van de daken van gebouw D en het achterste gedeelte van gebouw B zou verder in de Schelde geloosd worden.

Uit de adviezen van de VMM en de afdeling Milieuvergunningen van het Departement LNE blijkt dat dit fasevoorstel aanvaardbaar is.

(…)

Hemelwater

Het niet-verontreinigde hemelwater wordt niet opgevangen voor gebruik, maar geloosd. Een klein gedeelte van het niet-verontreinigd hemelwater wordt apart van het huishoudelijk afvalwater geloosd in de RWA-leiding van de Kwatrechtsteenweg, het merendeel van het hemelwater wordt evenwel samen met het huishoudelijk afvalwater in het oppervlaktewater geloosd. Bij de uitvoering van het stappenplan voor het aansluiten van het huishoudelijk

afvalwater op de riolering, zal het hemelwater volledig worden gescheiden van het huishoudelijk afvalwater en voor een klein deel geloosd op de riolering en voor het merendeel geloosd op de Schelde.

In het vergunningsbesluit van 25 januari 2001 werd als bijzondere voorwaarde opgenomen dat het bedrijf de opvang en het gebruik van hemelwater diende te onderzoeken binnen een termijn van 1 jaar na het verlenen van de milieuvergunning. De milieucoördinator stelt dat deze studie overgemaakt werd (vermoedelijk alleen aan het college); aan de vergunningverlenende overheid werd geen exemplaar voorgelegd.

Met voorliggend dossier stelt het bedrijf dat het hemelwater niet kan gebruikt worden om volgende redenen:

- de fotografische processen zijn zeer pH-gevoelig waardoor het hemelwater niet voor procesdoeleinden kan aangewend worden;
- door de spreiding van de toiletten en de ingewikkelde structuur van de wateraanvoer voor de toiletten is het niet mogelijk om regenwater voor de spoeling van de toiletten te hergebruiken.

De VMM bemerkt dat gezien de geringe prijs van leidingwater, het afkoppelen van hemelwater van de riolering voor hergebruik in strikt economische zin bijna nooit rendabel kan zijn. Deze verplichting tot afkoppelen en hergebruiken wordt steeds opgelegd met het oog op de openbare veiligheid, namelijk het voorkomen van wateroverlast, en ter beveiliging van bouwwerken, installaties en hun omgeving, meer bepaald voor de beveiliging tegen overstroming ervan.

Ook stelt de VMM dat:

- het om bovenvermelde reden nuttig is om hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater aan te leggen; dat dit eveneens kadert in het voorzien van opvang van hemelwater met het oog op rationeel watergebruik; dat hier enkel kan van afgezien worden indien de kosten buitensporig hoog zijn in verhouding tot de hoeveelheid gerecupereerd hemelwater; dat, gelet de grootte van het oppervlak en het verbruikte debiet, dit hier niet het geval is;
- dat de stelling van onhaalbaarheid zonder enig concreet bewijs geponeerd wordt, noch is het duidelijk in hoeverre rekening gehouden werd met de reeds geplande werken die noodzakelijk zijn om het huishoudelijk afvalwater af te koppelen van het oppervlaktewater en aan te koppelen op de riolering waarbij noodzakelijkerwijs bestaande verhardingen moeten worden opgebroken en aanpassingen aan de hemelwaterafvoeren dienen uitgevoerd;
- dat bij de reeds geplande werken kan geanticipeerd worden op hergebruik van hemelwater door een of meerdere putten voor opvang te voorzien en dat het overschakelen op hemelwater voor het bevoorraden van de toiletten in een periode van 2 jaar na het beëindigen van de afkoppelingswerken aan de huishoudelijk afvalwaterafvoer, dus uiterlijk december 2013, als haalbaar kan beschouwd worden.

(…)

§3. Bijzondere milieuvoorwaarden

22. M.b.t het huishoudelijk afvalwater en het niet-verontreinigd hemelwater

Het stappenplan wordt als volgt uiterlijk voltooid:

- tegen december 2008: afkoppelen regenwaterafvoer van het dak van gebouw A en gedeelte van gebouw B en aansluiten op het bestaande rioleringsstelsel voor afvoer hemelwater;
- tegen december 2009: afkoppelen van de septische put achter gebouw A van het lozingspunt in de Schelde en via een nieuw pompsysteem oppompen naar de openbare riolering;
- tegen december 2010: afkoppelen van toiletten van gebouw D, afkoppelen van keukenafvoer en aansluiten op de openbare riolering;
- tegen december 2011: afkoppelen hemelwaterafvoer dak gebouw B van het bestaande netwerk; de afvoer vooraan wordt aangesloten op hemelwaterafvoer van gebouw A (naar gescheiden stelsel openbare riolering); de afvoer achteraan wordt via een nieuwe leiding geloosd via het bestaande lozingspunt in de Schelde.

23. M.b.t. het lozen van het bedrijfsafvalwater

(…)

g) Uiterlijk december 2013 moet het water voor het bevoorraden van de toiletten betrokken worden uit één of meerdere hemelwaterputten.

(…)

30. M.b.t. de afvalwaters

Binnen de 6 maanden na het verlenen van de milieuvergunning dient een leesbaar, overzichtelijk en volledig rioleringsplan van de afvalwatercircuits overgemaakt aan de vergunningverlenende overheid, het College van Burgemeester en Schepenen, de LNE afd. Milieuvergunningen en de VMM, waarop het volgende duidelijk is aangeduid:

- Alle punten die huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater genereren, ook waar de spui van de compressoren geloosd wordt, en met alle afvoercircuits zowel intern als extern.
- Het vat mixing en de waterzuiveringsinstallatie.
- De controle-inrichting voor bedrijfsafvalwater en alle lozingspunten voor huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater.
- Alle hemelwaterafvoerleidingen met lozingspunt.
- Het plan dient een toelichting te bevatten waarin verduidelijkt wordt of er afvalwater afkomstig is van een warmtewisselaar en zo ja dient deze aangeduid te zijn op het rioleringsplan.

(…)".

3.2. De verzoekende partij stelt beroep in tegen de beslissing van de deputatie. Op 11 maart 2009 verwerpt de bevoegde Vlaamse minister het beroep.

3.3. Op 5 september 2008 weigert het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Wetteren de aansluiting van de regenwaterafvoer op de openbare riolering, omdat deze reeds overbelast is.

Naar aanleiding van deze weigering organiseert de tussenkomende partij op 13 oktober en 10 december 2008 overlegvergaderingen met alle betrokken partijen.

3.4. De tussenkomende partij dient een verzoek in tot wijziging van het in de milieuvergunning van 14 augustus 2008 opgelegde stappenplan.

3.5. Op 17 september 2009 staat de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen de wijziging van het stappenplan toe.

3.6. De verzoekende partij stelt bij de bevoegde Vlaamse minister beroep in tegen die beslissing van de deputatie.

3.7. Na het ontvangen van de nodige adviezen, verklaart de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur op 4 mei 2010 het beroep ongegrond en bevestigt zij de beroepen beslissing van 17 september 2009.

Dit is het bestreden besluit, dat luidt als volgt :

"(…)
Overwegende dat bijzondere voorwaarde 22 als volgt werd bepaald in de milieuvergunning van 14 augustus 2008:
'Het stappenplan wordt als volgt uiterlijk voltooid:
- tegen december 2008: afkoppelen regenwaterafvoer van het dak van gebouw A en gedeelte van gebouw B en aansluiten op het bestaande rioleringsstelsel voor afvoer hemelwater;
- tegen december 2009: afkoppelen van de septische put achter gebouw A van het lozingspunt in de Schelde en via een nieuw pompsysteem oppompen naar de openbare riolering;
- tegen december 2010: afkoppelen van toiletten van gebouw D, afkoppelen van keukenafvoer en aansluiten op de openbare riolering;
- tegen december 2011: afkoppelen hemelwaterafvoer dak gebouw B van het bestaande netwerk; de afvoer vooraan wordt aangesloten op

hemelwaterafvoer van gebouw A (naar gescheiden stelsel openbare riolering); de afvoer achteraan wordt via een nieuwe leiding geloosd via het bestaande lozingspunt in de Schelde.';

Overwegende dat bijzondere voorwaarde 22 uit de milieuvergunning van 14 augustus 2008 in eerste aanleg bij besluit van 17 september 2009 werd vervangen door volgende bijzondere voorwaarde:

'Het stappenplan wordt als volgt uiterlijk voltooid:

- Stap 1 tegen december 2009
  Voorbereidende werken aan de huidige leidingen (voorzien van opvang mogelijkheden voor hemelwater (buffer, filter, enz.))
    - o Drukleidingen aan collector aanpassen
    - o Actiefkoolstoffilter plaatsen
    - o Aanpassen sturing en elektrische voeding pompen
    - o Plaatsen desinfectiesysteem hemelwater

  Afkoppelen bedrijfsafvalwater en aansluiting op riool Kwatrechtsteenweg.
  Voorzien van continu debietsmetingssysteem en staalnameput.
- Stap 2 tegen december 2010
  Afkoppelen van de lozing van hemelwater van gebouw A en van het voorste gedeelte van gebouw B en aansluiten op de buffertank voor hergebruik in de sanitaire installaties. Een gedeelte van het hemelwater van gebouw A wordt geloosd in de Schelde.
- Stap 3 tegen december 2011
  Afkoppelen dakafvoer gebouw D. Het hemelwater komt op de parking terecht en wordt daar via de bestaande afvoer voor parkingwater uiteindelijk in de Schelde geloosd.
  Lozen huishoudelijk afvalwater van gebouw D via een pompput en nieuw lozingspunt.
- Stap 4
  Alle leidingen van huishoudelijk afvalwater die nog niet zijn aangesloten op de openbare riolering, worden verlegd naar een nieuw te voorziene opvangput onder de parking van waaruit het wordt overgepompt naar de hoger gelegen openbare riool aan de straatzijde.
  Stap 4 loopt synchroon met de werken in het kader van het Sigmaplan ter hoogte van het bedrijf. Indien de werken in het kader van het Sigmaplan niet opgestart zijn tegen medio 2014, moet stap 4 van het stappenplan zijn uitgevoerd tegen december 2014.
  Uiterlijk einde december 2014 moet al het huishoudelijk afvalwater geloosd worden in de openbare riolering, moet het hemelwater opgevangen worden voor hergebruik en moet het surplus geloosd worden in de Schelde.';

Overwegende dat na het verkrijgen van de milieuvergunning van 14 augustus 2008 bleek dat de aansluiting van de hemelwaterafvoer op de hemelwaterriolering, zoals bepaald in de eerste stap van het stappenplan, niet mogelijk was omdat geen toelating werd verleend om aan te sluiten gezien de capaciteit van deze riolering onvoldoende bleek om al het hemelwater af te voeren; dat de gemeente ingestemd had met het stappenplan dat achteraf niet realiseerbaar bleek;

Overwegende dat de exploitant met alle betrokken partijen, zijnde de gemeente Wetteren, de provincie Oost-Vlaanderen, de afdeling Milieuvergunningen van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, de NV Waterwegen en Zeekanaal en de Vlaamse Milieumaatschappij, een overleg gehouden heeft op 13 oktober 2008 en 10 december 2008; dat, naast het capaciteitsprobleem, bleek dat de plannen voor de versteviging van de Scheldedijken (werken in het kader van het Sigmaplan) in een vergevorderd stadium waren; dat in de oorspronkelijke plannen geen lozingspunten doorheen de ondoordringbare Scheldedijk voorzien waren; dat de NV Waterwegen en Zeekanaal uiteindelijk heeft voorgesteld om toch enkele perforaties te voorzien bij de dijkwerkzaamheden in het kader van het Sigmaplan; dat het aantal perforaties echter geminimaliseerd moeten worden; dat het hierdoor mogelijk wordt om een deel van het hemelwater te lozen in de Schelde;

Overwegende dat de NV Photomedia met deze nieuwe uitgangspunten het stappenplan opnieuw heeft bekeken en door middel van voorliggende aanvraag tot wijziging voorwaarde een aangepast voorstel heeft ingediend;

Overwegende dat de NV Photomedia als bijkomend argument stelt dat het stappenplan vrij ingrijpende infrastructurele werken vraagt aan de parking achteraan op het bedrijfsterrein; dat de parking in het kader van de werken voor het Sigmaplan eveneens moet opgebroken worden; dat het daarom logisch is om deze twee zaken te combineren, waardoor de vierde fase van het stappenplan ofwel vervroegd of verlaat kan worden afhankelijk van de timing van de werken in kader van het Sigmaplan;

Overwegende dat de beroepsindiener stelt dat de termijn die de NV Photomedia krijgt voor de sanering te lang is; dat dezelfde beroepsindiener om dezelfde reden reeds beroep tegen de milieuvergunning van 14 augustus 2008 heeft ingediend; dat het echter niet abnormaal is dat een sanering van een bestaande toestand een bepaalde tijd nodig heeft en dat de voorgestelde periode niet onredelijk lang is en bijgevolg aanvaardbaar;

Overwegende dat de uitvoering van stap vier van het stappenplan bovendien niet volledig afhangt van de uitvoering van het Sigmaplan; dat in stap vier wel degelijk een eindtermijn wordt voorzien waarop alle huishoudelijk afvalwater geloosd moet worden in de openbare riolering en alle hemelwater moet opgevangen worden voor hergebruik (lozing surplus in de Schelde), zijnde eind december 2014; dat hiermee vermeden wordt dat, indien het Sigmaplan wordt uitgesteld, de afkoppeling van het huishoudelijk afvalwater op de lange baan wordt geschoven;

Overwegende dat gesteld kan worden dat door externe factoren het oorspronkelijke stappenplan niet kan uitgevoerd worden zoals eerder opgelegd in de milieuvergunning; dat het nieuwe stappenplan een oplossing biedt voor de lozingsproblematiek; dat het aangewezen is dat het nieuwe stappenplan zoals bepaald in het bestreden besluit behouden blijft;

Overwegende dat de aanspraken en bezwaren aangehaald door de beroepsindiener in de bovenvermelde overwegingen worden geëvalueerd;

(…)".

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

4. In een eerste onderdeel van het eerste middel voert de verzoekende partij de schending aan van artikel 4.2.1.3., § 3, van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (hierna : Vlarem II), doordat de tussenkomende partij toelating krijgt tot eind december 2014 om huishoudelijk afvalwater in de Schelde te lozen, terwijl de Kwatrechtsteenweg voorzien is van een openbare riolering en het lozen van huishoudelijk afvalwater in de Schelde bijgevolg verboden is.

In een tweede onderdeel van het eerste middel voert de verzoekende partij de schending aan van het zorgvuldigheidsbeginsel, omdat de verwerende partij artikel 4.2.1.3., § 3, van Vlarem II miskent. De verzoekende partij voert tevens de schending aan van het gelijkheidsbeginsel, doordat zij, in tegenstelling tot de tussenkomende partij, heeft moeten investeren om aan te sluiten op het openbaar rioleringsnet, terwijl de voornoemde bepaling van Vlarem II op gelijke wijze geldt voor alle rechtsonderhorigen en op dezelfde wijze moet worden toegepast.

5. De verwerende partij betwist in haar memorie van antwoord het belang van de verzoekende partij, aangezien zij niet zozeer de wijziging van het stappenplan, maar wel het stappenplan zelf strijdig acht met artikel 4.2.1.3., § 3, van Vlarem II, hoewel dit stappenplan reeds in het vergunningsbesluit van de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen van 14 augustus 2008 en in beroep door de bevoegde Vlaamse minister principieel werd goedgekeurd. De verwerende partij antwoordt, in ondergeschikte orde, dat de huidige zaak niet kan worden vergeleken met de gevallen waarin een nieuwe vergunning voor het lozen van huishoudelijk afvalwater gevraagd wordt, omdat de tussenkomende partij reeds

over een vergunning beschikte voor het lozen van huishoudelijk afvalwater in de Schelde en het afkoppelen van de bestaande lozingspunten ingrijpende structurele werken vereist waarvoor een stappenplan noodzakelijk is. Voorts is de verwerende partij van oordeel dat met betrekking tot de ingeroepen schending van het gelijkheidsbeginsel niet de nodige stukken worden voorgelegd om een vergelijking te kunnen maken en wijst zij erop dat de toegestane afwijking van het stappenplan de tussenkomende partij niet vrijstelt van kosten.

6. De tussenkomende partij argumenteert eveneens dat de verzoekende partij geen belang heeft bij een eventuele vernietiging van het bestreden besluit, aangezien dit niet tot gevolg zou hebben dat kan worden geloosd in de openbare riolering. De tussenkomende partij betoogt dat de wijziging van het stappenplan precies moet toelaten de bestaande wetgeving na te leven en dat de redenen voor het niet uitvoeren van het oorspronkelijk stappenplan, met name het negatief advies met betrekking tot de aansluiting op de openbare riolering en het niet voorzien zijn van een perforatie in de oorspronkelijke plannen tot versteviging van de Scheldedijken, onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onoverkomelijk waren. Zij wijst erop dat zij de werken reeds heeft aangevat in augustus 2008 en steeds proactief naar oplossingen heeft gezocht, zoals ook blijkt uit de door haar georganiseerde overlegvergaderingen. Zij is voorts van oordeel dat de in het stappenplan voorgestelde termijnen realistisch en noodzakelijk zijn.

7. De verzoekende partij repliceert dat de tussenkomende partij zich niet kan beroepen op het negatief advies van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Wetteren inzake de aansluiting op de openbare riolering, aangezien de tussenkomende partij ruim de tijd heeft gehad om het hemelwater op te vangen en te hergebruiken waardoor de hoeveelheid te lozen hemelwater kon worden beperkt. De verzoekende partij stelt wel degelijk belang te hebben bij het voorliggende beroep, omdat het bestreden besluit Vlarem II schendt en het door lozing van afvalwater vervuild Scheldewater aanspoelt op haar gronden. Zij legt ten slotte stukken voor die de door haar gedane kosten voor het

afkoppelen van het huishoudelijk afvalwater en de aansluiting op het openbaar rioleringsnet moeten aantonen.

8. De verzoekende partij stelt in haar laatste memorie dat de openbare riolering niet over onvoldoende capaciteit zou beschikken voor de opvang van het hemelwater afkomstig van het terrein van de tussenkomende partij, indien laatstgenoemde, zoals de verzoekende partij verplicht is geweest, voorziet in de opvang en het hergebruik van het hemelwater en aldus de hoeveelheid hemelwater beperkt. De verzoekende partij betoogt dat, hoewel de openbare riolering zich voor beide partijen in dezelfde toestand bevindt, zij ongelijk wordt behandeld bij het opleggen van exploitatievoorwaarden.

Beoordeling

9. Artikel 4.2.1.3., § 3, van Vlarem II luidt als volgt :

> "§3. De lozing van huishoudelijk afvalwater in de gewone oppervlaktewateren of in een kunstmatige afvoerweg voor hemelwater is verboden, wanneer de openbare weg van openbare riolering is voorzien".

10. Het stappenplan maakt deel uit van de maatregelen die, in de definitief geworden beslissing van de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen van 14 augustus 2008, werden opgelegd om de lozing van het afval- en hemelwater afkomstig van het terrein van de tussenkomende partij in overeenstemming te brengen met de vigerende regelgeving. Het thans bestreden besluit staat een wijziging van dit oorspronkelijke stappenplan toe, omdat de uitvoering ervan niet mogelijk bleek door een gebrek aan capaciteit van de openbare riolering voor de afvoer van het niet-verontreinigde hemelwater. Bijgevolg beschikt de verzoekende partij, voor zover zij voornoemd artikel geschonden acht, doordat de tussenkomende partij niet onmiddellijk, maar via een stappenplan dient over te gaan tot de afvoer van haar huishoudelijk afvalwater via de openbare riolering en dus beoogt het stappenplan zelf te vernietigen, niet over het rechtens vereiste belang.

De verzoekende partij staaft de ingeroepen schending van het gelijkheidsbeginsel niet met concrete elementen. Het aantonen, in haar memorie van wederantwoord, van de door haar gemaakte kosten voor het aansluiten op de openbare riolering is laattijdig, nu dit niet de openbare orde raakt en zij zulks reeds in haar verzoekschrift had kunnen doen. Bovendien blijkt uit de door haar overgemaakte stukken dat de aanpassingswerken ook bij de verzoekende partij over meerdere jaren werden gespreid en maakt zij niet aannemelijk dat er ten tijde van die werken sprake was van een overbelasting van de openbare riolering. Er wordt ook niet aangenomen dat de verwerende partij onzorgvuldig heeft gehandeld door rekening te houden met de overbelasting van de openbare riolering.

Het eerste middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

11. In een tweede middel voert de verzoekende partij de schending aan van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (hierna : motiveringswet) en van de motiveringsplicht, doordat, eerste onderdeel, het bestreden besluit op onjuiste en onbewezen feiten steunt en, tweede onderdeel, niet al de door haar aangehaalde grieven werden onderzocht en beantwoord.

De verzoekende partij stelt met betrekking tot het eerste onderdeel van het middel dat de tussenkomende partij niet bewijst dat de afkoppeling van het huishoudelijk afvalwater van het lozingspunt in de Schelde en de afvoer via de openbare riolering onhaalbaar is, noch dat de hemelwaterriolering over onvoldoende capaciteit beschikt voor de afvoer van het hemelwater afkomstig van het terrein van de tussenkomende partij, aangezien hieraan kon worden verholpen door de opvang en het hergebruik van het hemelwater. Bovendien kan de overbelasting van de hemelwaterriolering volgens de verzoekende partij het

lozen van huishoudelijk afvalwater in de Schelde niet verantwoorden, aangezien de Kwatrechtsteenweg een gescheiden rioleringsstelsel heeft, waardoor, zelfs indien de hemelwaterriolering de afvoer van het hemelwater niet zou aankunnen, dit niet impliceert dat de afvoer van het huishoudelijk afvalwater via de openbare riolering moet worden uitgesteld. Voorts wijst zij erop dat de tussenkomende partij nooit rioleringsplannen en plannen voor de opvang en het hergebruik van hemelwater heeft overgemaakt en acht zij de verwijzing naar het Sigmaplan irrelevant.

Met betrekking tot het tweede onderdeel van het middel betoogt de verzoekende partij dat het bestreden besluit niet antwoordt op haar argument dat de overbelasting van de hemelwaterriolering niet verhindert dat het huishoudelijk afvalwater via de openbare riolering wordt afgevoerd, noch op haar verzoek, in geval van bevestiging van het stappenplan, om toe te zien op de naleving van de vigerende lozingsnormen en om zuivering van het huishoudelijk afvalwater te verplichten en evenmin op haar vraag om preventieve maatregelen op te leggen ter beperking van de overlast veroorzaakt door de uit te voeren werken.

12. De verwerende partij antwoordt dat niet tegelijkertijd een schending van de formele en de materiële motiveringsplicht kan worden aangevoerd en dat de grieven van de verzoekende partij voornamelijk betrekking hebben op feiten uit het verleden en op het vergunningsbesluit van 14 augustus 2008, waarin werd beslist over de afkoppeling en lozing van het huishoudelijk afvalwater, de opvang, het hergebruik en de lozing van hemelwater en de realisatie van die beslissing. De verwerende partij stelt dat het bestreden besluit geen betrekking heeft op de haalbaarheid van het afkoppelen van het huishoudelijk afvalwater, de opvang en het hergebruik van hemelwater of het eventueel verband tussen beide problematieken, doch enkel een wijziging van het oorspronkelijke stappenplan toestaat, omdat dit door externe factoren niet kon worden gerealiseerd. Zij is van oordeel dat het Sigmaplan wel degelijk relevant is, gelet op de in het kader van dat plan voorziene onteigening van en infrastructuurwerken op het bedrijventerrein van de tussenkomende partij en op het

niet voorzien zijn van lozingspunten in de Schelde. Zij beschouwt de voorstellen van de verzoekende partij om lozingsnormen en preventieve maatregelen op te leggen niet als bezwaren en evenmin vereist de motiveringsplicht volgens haar dat "stelselmatig en punt na punt" wordt geantwoord op alle bezwaren van het beroepschrift.

13. De tussenkomende partij betoogt dat voor zover de kritiek van de verzoekende partij betrekking heeft op het oorspronkelijke stappenplan of de daaraan voorafgaande feiten, het middel niet ontvankelijk is. De tussenkomende partij zet uiteen dat in het kader van de procedure tot wijziging van de exploitatievoorwaarden geen rioleringsplannen of voorstellen voor het opvangen van hemelwater werden gevraagd, dat in de beslissing van 14 augustus 2008 reeds maatregelen voor de opvang van hemelwater werden voorzien en ook in het gewijzigde stappenplan dienaangaande een regeling wordt uitgewerkt en dat de haalbaarheid van het afkoppelen van het huishoudelijk afvalwater en het verband met het hemelwater niet het voorwerp vormen van het bestreden besluit. Zij benadrukt dat de door het bestreden besluit toegestane wijziging van het oorspronkelijke stappenplan het gevolg is van externe factoren en dat zij reeds in augustus 2008 de werken heeft aangevat en op eigen initiatief overlegvergaderingen heeft georganiseerd teneinde tot een oplossing te komen. Het Sigmaplan is volgens haar ten slotte relevant, omdat daardoor het realiseren van lozingspunten in de Schelde problematisch is, een groot deel van haar gronden aan de achterzijde van het terrein onteigend worden en haar parking opengebroken dient te worden.

14. De verzoekende partij repliceert dat het voorleggen van rioleringsplannen of voorstellen om het hemelwater op te vangen reeds vóór de huidige wijzigingsprocedure werd gevraagd, doch dat de tussenkomende partij daaraan nooit enig gevolg heeft gegeven.

Beoordeling

15. Luidens artikel 2 van de motiveringswet moeten alle bestuurshandelingen met individuele strekking uitdrukkelijk worden gemotiveerd en luidens artikel 3 van die wet moet de motivering de juridische en feitelijke overwegingen vermelden die aan de beslissing ten grondslag liggen en moet de motivering afdoende zijn. Het afdoende karakter van de motivering betekent dat de motivering pertinent moet zijn, dit wil zeggen dat ze duidelijk met de beslissing te maken moet hebben, en dat ze draagkrachtig moet zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten volstaan om de beslissing te dragen.

De motiveringsplicht, zoals die wordt opgelegd door de motiveringswet, heeft in de eerste plaats tot doel de bestuurde in kennis te stellen van de redenen waarom de administratieve overheid de beslissing heeft genomen, zodat kan worden beoordeeld of er aanleiding toe bestaat de beroepen in te stellen waarover hij beschikt. De motiveringsplicht reikt echter niet zo ver dat de administratieve overheid gehouden is te antwoorden op elk van de aangevoerde argumenten. Het volstaat dat uit de motivering impliciet of expliciet blijkt dat deze argumenten in de besluitvorming werden betrokken en dat hieruit minstens impliciet kan worden afgeleid waarom de argumenten in het algemeen niet worden aangenomen.

16. In het bestreden besluit wordt een wijziging toegestaan van het stappenplan dat werd vastgelegd in de beslissing van de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen van 14 augustus 2008, omdat omstandigheden buiten de wil van de tussenkomende partij de uitvoering van dat plan onmogelijk maakten, met name werd geen goedkeuring verleend om de hemelwaterafvoer aan te koppelen op de hemelwaterriolering. Uit het bestreden besluit blijkt tevens dat in het Sigmaplan in de mogelijkheid wordt voorzien om een deel van het hemelwater te lozen in de Schelde, dat de werken voor het uitvoeren van het stappenplan deels gelijktijdig met de voorziene werken in het kader van het Sigmaplan zouden kunnen

geschieden en dat de voorziene einddatum als aanvaardbaar moet worden beschouwd.

Aldus is het bestreden besluit formeel met redenen omkleed. Uit het verzoekschrift blijkt overigens dat de verzoekende partij de motieven van het bestreden besluit kent, aangezien zij deze aan een inhoudelijk onderzoek onderwerpt.

17. In de mate dat de verzoekende partij de materiële motiveringsplicht geschonden acht, is de Raad van State in de uitoefening van zijn wettelijke opdracht enkel bevoegd na te gaan of de overheid is uitgegaan van correcte feitelijke en in rechte aanvaardbare gegevens en of haar appreciatie niet kennelijk onredelijk is.

Wat betreft de bewering van de verzoekende partij dat de tussenkomende partij niet bewijst dat de riolering de afvoer van hemelwater niet kan verwerken, wordt erop gewezen dat de gemeente Wetteren zelf de aansluiting op de openbare riolering heeft geweigerd wegens overbelasting ervan. Uit het bestreden besluit blijkt dat het uiteindelijke doel van het stappenplan het lozen van al het huishoudelijk afvalwater in de openbare riolering, het opvangen van het hemelwater voor hergebruik en het lozen van het teveel aan hemelwater in de Schelde is en dat daarvoor een einddatum werd vastgelegd, zodat, in tegenstelling tot wat de verzoekende partij beweert, wel degelijk wordt voorzien in de opvang en het hergebruik van het hemelwater. Voorts werd de verplichting om rioleringsplannen in te dienen opgelegd in de beslissing van de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen van 14 augustus 2008 en wordt daarvan in het huidige bestreden besluit geen melding gemaakt. Ten slotte is het te dezen niet onredelijk dat de afkoppeling van het huishoudelijk afvalwater in samenhang met de hemelwaterafvoer wordt beoordeeld, nu ook in het oorspronkelijk stappenplan beide kwesties niet los van elkaar werden gezien, en is het evenmin onredelijk om rekening te houden met het Sigmaplan, aangezien het van invloed is op de lozingspunten en de infrastructurele werken.

De verzoekende partij slaagt er niet in aan te tonen dat de feitelijke vaststellingen in het bestreden besluit niet correct zijn, noch dat de gevolgtrekkingen die daaruit worden afgeleid, kennelijk onredelijk zijn.

18. Het tweede middel is niet gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

De tussenkomende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 125 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van tweeëntwintig maart tweeduizend en twaalf, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Luc Hellin,	kamervoorzitter,
Eric Brewaeys,	staatsraad,
Peter Sourbron,	staatsraad,

bijgestaan door

Yves Depoorter,	toegevoegd griffier.

De griffier	**De voorzitter**
Yves Depoorter	**Luc Hellin**